

Lukáš 18,9-14 Fariuzeus a celník

1. čtení: 2 Sam 12,1-14

kázání: Lk 18-9-14: Pravím vám, že ten celník se vrátil ospravedlněn do svého domu, a ne farizeus.

Bratři a sestry,

- já, zase bratři a sestry, takhle začíná vždycky. A já, zase četl podobenství. A navíc tak profláklý. To je jasný, že nemáme

No, já si myslím, že to není tak jasný. Ten příběh je doopravdy známý, je profláklý. Je předem jasné, o co jde. Je nám to jasné. A to je velká chyba a velká škoda. Vlastně už to je trochu pýcha. My přece víme, co a jak. Jestli chceme nechat Pána Boha promluvit, i skrze texty v Bibli, musíme holt zmlknout, přestat si myslet, že víme, co a jak. Tedy pokud chceme něco zaslechnout.

Ne, nedělám si nároky, že bych to byl právě já, skrze koho dneska zaslechnete Boží slovo. A jestli jo, díky Bohu za to. Přece ale chci k tomuhle Ježíšovu podobenství něco říci. Není jasné, není jednoduché. Já sám mu ještě málo rozumím.

A může za to sám Pán Ježíš, že tomu příběhu tak málo rozumíme. Nebo možná si za to můžeme sami, protože podle jednoho soudíme všechny. A tak podle tohoto farizeje si je zařadíme všechny. Byli to pokrytci, namyšlení, pyšní frajeři, kteří si neviděli na špičku nosu. A celníci? No to byli takoví vlastně docela milí padouši. Něco jako ti zlodějové, které hrál Jean Paul Belmondo. Sice zlodějové ale vlastně docela fajn. Držíme jim palce, protože jsou prostě správní. A je s nima sranda. Navíc Ježíš se taky nekamarádil s farizejema ale s celníkama.

A právě kvůli tomuhle pohledu nám ten Ježíšův příběh vlastně nic neřekne. Nic nového, nic zajímavého. Jenže ono je to složitější. Vždycky říkám, že podobenství je hádanka. A většinou je otázka, kdo v tom příběhu su já. Tak dobře, kdo se v tomhle příběhu cítíte být? Farizeus nebo celník? Jen než odpovíte, zkusím je trochu představit. Jinak, než je známe, než je máme zařazené.

Farizeus, člen židovské skupiny, která se snažila přiblížit příchod Božího království. Ne násilím, ne nějakým čarováním. Ale vlastní zbožností. Prostě chtěli hrozně moc žít tak, jak to chtěl i Pán Bůh. A důležitá věc, farizeové chodili do práce. Většinou se živili rukama, dělali řemeslo. A vedle toho dodržovali desatero. Vlastně celý zákon, všech 613 příkazů a zákazů. A pokud to šlo, pokud to bylo v jejich silách, tak chtěli být ještě lepší. A dalo to strašnou práci. Neuvěřitelné sebezapření, píli, víru. Nikdo z nás v tomhle nesahá farizeům ani po kotníky. Jasně, nikoho jsme nezabili, asi nekrademe nebo se o to aspoň snažíme, nejsme nevěrní svojí ženě nebo svému muži. Ale kdo z vás se dvakrát týdně postí? Nic nejí ani nepije ale modlí se za potřebné? Kdo z vás platí desátky ze všeho, co vydělá? Kdo z vás čte bibli každý den a každý den se několikrát a dlouze modlí? Já ne. Ale chtěl bych tohle všechno dokázat. Bůh chce, abychom takhle žili. Tohle je dobrý život dobrého člověka před Boží tváří. Jestli měl Ježíš sám blízko svým myšlením i jednáním k nějaké židovské skupině, pak to byli farizeové. Dokonce to podle některých badatelů vypadá, že Ježíš byl farizeus. Každopádně autor většiny spisů v Novém Zákoně, Pavel, byl farizeus. To byli dobří chlapi.

Celník. Člověk, který měl známosti a mohl si koupit teplé místo na úřadě. Potom měl státu (tomu římskému, tedy okupantům) ročně odevzdat určitou sumu. Ale bylo na něm, kolik od lidí vybere. A to, co vybral navíc, bylo jeho. Veliká moc. A moc korumpuje. A celníci byli zkorumpovaní. A tak odírali, koho šlo. A víte, kdo se odírá nejlíp? Slabí, staří, nemocní, matky samoživitelky, bezbranní. Celník byl svině. Neměl nic společného s Jean Paul Belmondem. Spíš se šmejdy, kteří prodávají důchodcům předražené vysavače a pánvičky. Spíš s exekutory, kteří vám i jen kvůli údajné jízdě na černo vezmou střechu nad hlavou. Nebo s tuneláři, kteří okradli obyčejné lidi a teď si jezdí jachtou na Bahamách.

Kdo jsem já v tom Ježíšově příběhu? Nebo koho byste chtěli vychovat ze svých dětí? Věřícího, zbožného, dobrého a pracovitého člověka, nebo lumpa, který bude okrádat bezbranné? V tom příběhu nejde o to, že jeden je celník a jeden farizeus. Ten příběh nevypovídá o skupinách lidí. Věřím, že ten příběh je o vztahu s Bohem. O tom, jak se stavím k Pánu Bohu, co po něm chci. A tady je to s celníkem jasné. A krásné. I když to byl zloděj a lump, došel k pokání. Chtěl se změnit, cítil, že to není správné, potřeboval odpuštění. Díky Bohu za to. Kéž bychom dokázali v každém lumpovi vidět člověka, který se může změnit. Kterému může Bůh odpustit a proměnit jej. Kéž bychom dokázali sami v sobě najít takovou sílu a vyznat se Bohu ze svých slabostí a špíny. I když nejsou tak zjevné, jako je zlodějina. I když je to třeba pýcha, nezájem, lenost. Jsem strašně rád, že byl ten lump ospravedlněn.

Otázka je, proč nebyl ospravedlněn ten farizeus? Špatná modlitba? Myslíte, že lhal? Myslím, že ne. On, přesně jak v té modlitbě říká, asi doopravdy nikoho nevydíral, neokrádal, nepodváděl, byl věrný své ženě. Opravdu nebyl jako ostatní lidé. A co víc, on za to děkoval Pánu Bohu. On věděl, že to není jeho zásluha, ale Boží milost. Tak proč nebyl ospravedlněn? Na tohle dává Ježíš odpověď na jiném místě. O kapitolu dřív říká: Když tohle všechno budete dělat, když splníte všechna Boží přikázání, řakněte: Jsme jenom služebníci, učinili jsme to, co jsme byli povinni učinit. Křesťanství doopravdy není o tom, že se máme chovat slušně a Pán Bůh nás za to bude mít rád a půjdeme do nebe. Být křesťan, to je ještě o něčem jiném.

Přesně o tom, co tomu farizeovi chybělo. Pokora a milosrdenství. Jsou to dvě věci, které se ve světě necení, nejsou v kurzu. Vlastně jsou pokládány za slabost a hloupost. Ale v Božích očích je právě pokora a milosrdenství to, čím se stáváme Božím obrazem. Jeho dětmi. Právě pokora a milosrdenství jsou to nejsilnější, co na světě můžeme mít. To byly zbraně, se kterými se Ježíš vydal do boje. A ano, podle někoho na to doplatil a prohrál. Podle Boha slavně zvítězil.

Ten farizeus z našeho příběhu neměl ani jedno. Na té jeho modlitbě je něco divného. Mohla to být pravda a mohlo to být i upřímné. Ale před Pánem Bohem se v modlitbě cítil hodně na výši. Rozhodně ne pokorně. Mluvil s ním, jako rovný s rovným. A vlastně od něj nic nepotřeboval. Neviděl žádnou potřebu ospravedlnění. Proto ho nedostal. A vůči tomu parchantovi, který se modlil v kostele zatím rozhodně žádné milosrdenství necítil. Pohrdal jím. A tak Pána Boha ani nepustil ke slovu. Dál si vedl svůj monolog spravedlivého, toho lepšího, slušného člověka. A tak odešel a nic se nestalo.

Pro nás z toho příběhu nevyplývá, že nemáme být zbožní a snaživí, jako byli farizeové. Právě naopak. Ale ten největší úkol, který máme a to, čemu se musíme až do smrti učit je právě pokora a milosrdenství. To stačí. To přikryje spoustu hříchů. A s tímhle úkolem nejsme nikdo hotovi.

Ježíš praví: Jděte a učte se, co to je: 'Milosrdenství chci, a ne obět'. Nepřišel jsem pozvat spravedlivé, ale hříšníky."

Amen